1e Turap Dantumadiel 2024

gemeente dantumadiel

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Programma 1: Ynwenner en Bestjoer 5
Programma 2: Mienskip 12
Programma 3: Soarch en Wolwêzen 16
Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje 21
Programma 5: Wenjen en Omjouwing 25
Programma 6: Iepenbiere Romte 31
Algemiene dekkingsmiddels 36
Overhead 38
Heffing VPB 39
Onvoorzien 40
Effecten begroting 2024 41
Investeringskredieten 43
Bijlage 1: Raming algemene uitkering 44
Bijlage 2: Stelpost ontvlechting 45

Inleiding

Op basis van artikel 6 van de financiële verordening wordt u doormiddel van de tussentijdse rapportage tweemaal per jaar geïnformeerd over de voortgang van de programmadoelen en de financiële stand van zaken. Voor u ligt de 1e tussentijdse rapportage over 2024.

Wat staat er in deze rapportage
Per programma volgt een rapportage op de voortgang van de doelen, subdoelen en activiteiten uit de begroting 2024. Naast de doelen wordt er per programma een overzicht van de financiële afwijkingen gegeven groter dan € 50.000. Doordat de rapportage afgerond is op duizendtallen kunnen er marginale afwijkingen plaatsvinden in de tellingen.

Rapportage op voortgang doelen
Door middel van stoplichten wordt de voortgang weergegeven, de betekenis van de icoontjes leggen wij hieronder uit:

	Groen: Realisatie doelstelling ligt op schema.
	Oranje: Realisatie doelstelling loopt vertraging op, maar wordt nog wel gehaald.
	Rood: Realisatie van de doelstelling wordt niet gehaald.
	Vinkje: Activiteit is gehaald / gereed.

Indien een stoplicht op **oranje** of **rood** staat dan is een toelichting verplicht.

Resultaat 1e Tussentijdse rapportage 2024
Het resultaat van de 1e rapportage 2024 bedraagt € 807.256 negatief waardoor de begroting na verwerking van de 1e rapportage uitkomt op een voordelig resultaat van € 2.527.827. De structurele mutaties uit deze 1e turap 2024 worden meegenomen in de perspectiefnota 2025-2028.

De belangrijkste afwijkingen in deze rapportage zijn hieronder opgenomen.

Omschrijving (op hoofdlijnen)	Bedrag (x € 1.000) += meevaller -= tegenvaller
03 Soarch en Wolwêzen	
Structureel tekort jeugd: we zien een behoorlijke stijging van het aantal duurdere trajecten	-318
Indexatie Jeugd en WMO	-210
06 Iepenbiere Romte	
Meerkosten bermmaaien	-74
Onkruidbestrijding CROW kwaliteitsniveau	-81
90 Algemiene dekkingsmiddels	
Decembercirculaire: gemeentefonds verlaagd door maatstaf lage inkomens	-223
Divers	
Overige verschillen	99
Totaal saldo wijzigingen	**-807**

Investeringskredieten
Onder het hoofdstuk Financiën is naast een overzicht van de effecten op de begroting 2024 een overzicht opgenomen met de benodigde aanpassingen van de investeringskredieten. Op basis van de huidige inzichten is een bijstelling van de kredieten van in totaal € 1.564.000 noodzakelijk. Bijstelling van de kredieten heeft geen financiële impact op 2024, maar op de kapitaallasten in het boekjaar 2025 en verder.

Het college van burgermeester en wethouders.

Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Waar gaat programma 1 'Ynwenner en Bestjoer' over?

Programmaportefeuillehouder: N.L. Agricola, R. Kempenaar

Inleiding:
Het gemeentebestuur van Dantumadiel gaat voor een sterke autonome en herkenbare gemeente die dichtbij haar inwoners staat. De samenwerking tussen gemeente, inwoners en ondernemers staat daarbij centraal. Het opheffen van de centrumregeling zorgt ervoor dat hier de komende bestuursperiode nog meer de nadruk op komt te liggen. Het gemeentelijke bestuur komt daarmee de komende periode voor een grote uitdaging te staan als het gaat om de opbouw van de nieuwe organisatie en de bijbehorende ontvlechting van gemeente Noardeast Fryslân. De gemeente Dantumadiel gaat zich de komende tijd vol inzetten op de opbouw van een nieuwe eigen organisatie, waarbij Dantumadiel een toegankelijke organisatie wil zijn met focus op klantgerichte dienstverlening welke goed is toegesneden op de toekomst. Dit voortkomend uit de kernwaarde van het coalitieakkoord 'Sosjaal en Tichtby'. Hierbij is de doelstelling om in ieder geval de dienstverlening op het niveau te behouden zoals het nu is en om alle inwoners een passend digitaal of fysiek kanaal te bieden om contact te zoeken met de gemeentelijke organisatie. Belangrijk speerpunt is om rekening te houden met de huidige krapte op de arbeidsmarkt. Dantumadiel wil inzetten op aantrekkelijk werkgeverschap en talentontwikkeling.

De basis voor een sterke autonome gemeente wordt gevormd door een robuuste financiële positie met oog voor structurele en incidentele kosten. Het opstellen van een toekomstbestendige lange termijn visie van de financiële positie en een overzichtelijke financiële verantwoording zullen hierbij de speerpunten zijn.

Ook veiligheid is een kerntaak van de overheid en in het bijzonder ook van de gemeente. Het realiseren en behouden van een veilige woon- en leefomgeving is een terugkerend en actueel onderwerp en staat daarom altijd hoog op de politieke agenda. Hoewel de gemeente een regierol heeft als het gaat om veiligheid en ook de kaders voor het (integraal) veiligheidsbeleid vaststelt, opereert de gemeente in een speelveld met veel spelers (ketenpartners). Belangrijk is om op de samenwerking te blijven investeren. Tevens zal er verder worden ingezet op het voorkomen en bestrijden van ondermijning in de gemeente. Het gevoel van veiligheid wat wordt ervaren door de inwoners is daarbij een belangrijke maatstaaf.

Onze democratie is een groot goed. Daar is ook in Dantumadiel veel aandacht voor. Het is van belang dat inwoners centraal staan en invloed hebben op en de eigen woon- en leefomgeving. We bieden inwoners heldere kaders voor burgerparticipatie: we geven als overheid ruimte en duidelijkheid.

Doelen	**Activiteiten**	**Voortgang 1de rapportage**	**Toelichting 1de rapportage**
101.1 De dienstverlening op het zelfde niveau behouden ondanks ontvlechting.			
	101.1.1 Klant in Focus Tool gebruiken om de klanttevredenheid voor en na ontvlechting te meten.		Er wordt geïnventariseerd welke monitoringtools we kunnen gaan gebruiken. Hier wordt de inkoopafdeling bij betrokken. Een verdere planning en implementatie volgt.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 1de rapportage	Toelichting 1de rapportage
	101.1.2 Één loket aanbieden voor dienstverlening richting inwoners en ondernemers voor afhandeling van het grootste gedeelte van de vragen.		De huidige situatie is in stand gebleven. Er wordt gewerkt aan het verder professionaliseren van de dienstverlening. Het KCC is gestart met diverse opleidingen.
	101.1.3 Voor elke inwoner en ondernemer een passend kanaal aanbieden om contact te zoeken met de gemeente (digitaal of fysiek).		Er wordt gewerkt aan de normtijden. Daarnaast wordt onderzocht of uitbreiding van de diensten mogelijk is (E-Diensten). Verder kunnen onze inwoners via fysieke en digitale kanalen ons bereiken.
101.2 Aantrekkelijk werkgever worden in de nieuwe organisatie			
	101.2.1 Traineeships bieden en talent tot bloei laten komen.		Er zijn veel jonge mensen werkzaam binnen de organisatie waaronder een aantal trainees. Middels de pilot jongerennetwerk Jong Dantumadiel wordt er extra ingezet op ontwikkeling en bloei van onze jonge medewerkers.
	101.2.2 Secundaire arbeidsvoorwaarden aantrekkelijk maken.		Er worden gesprekken gevoerd met de Ondernemingsraad over de invulling van de werkkostenregeling. De regeling reiskosten woon-werkverkeer gaat binnenkort ter besluitvorming.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 1de rapportage	Toelichting 1de rapportage
	101.2.3 Enthousiasmeren van studenten van de diverse scholen (LBO, MBO, HBO) in de regio.		Er wordt gewerkt aan de profilering van Dantumadiel als werkgever voor startende professionals. Onder andere middels een stand op de Lustrumbijeenkomst van het jongerennetwerk JANN (Jonge Ambtenaren Noord Nederland).
	101.2.4 Rol voor hogescholen bieden in de opbouw van de organisatie.		Er wordt nauw samengewerkt met de Universiteit Twente. Daarnaast zal het kennislab meer betrokken worden bij nieuwe projecten.
	101.2.5 Een werkomgeving creëren waarin werknemers zich kunnen ontplooien.		Middels de pilot Jong Dantumadiel wordt ingezet op zelfontplooiing van medewerkers (ook 35+). Daarnaast is er extra budget vrij gemaakt door de raad voor diverse cursussen en trainingen voor onze medewerkers.
102.1 Veilige woon- en leefomgeving versterken.	Onderzoek doen naar veiligheidsgevoel in de gemeente om doel SMART te kunnen maken.		
	102.1.1 Project veilig buitengebied uitvoering geven (gericht op ondermijning).		Binnen dit project worden doorlopend acties uitgevoerd zoals "de boer op". We gaan daarbij actief in het voorjaar en najaar op pad en in gesprek met agrariërs. Dit wordt nav de aangenomen motie om borden te plaatsen bij boerderijen uitgebreid. De voorbereiding hierop is gestart.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 1de rapportage	Toelichting 1de rapportage
	102.1.2 Project bedrijventerreinen (gericht op ondermijning)		Is in voorbereiding en verwachting is om de eerste controles in het najaar van 2024 uit te voeren.
	102.1.3 Bibobscan uitvoering geven.		Het bibobbeleid wordt aangepast aan nieuwe regelgeving.
	102.1.4 Signaaltafel bijeenkomsten uitvoering geven.		Het Lokaal Informatie Overleg (LIO), voorheen signaaltafel is gestart. De overleggen vinden om de 6 weken plaats.
	102.1.5 Meerjarige visie ontwikkelen op inzet en prioritering toezichthouders publiek domein.		De meerjarige visie in voorbereiding.
	102.1.6 Voorkomen jeugdoverlast door inzet jeugdboa en stakeholders.		Dit is een doorlopend proces. We zijn inmiddels gestart met de werkgroep JODA (jeugdoverlast Dantumadiel).
103.1 Burgerparticipatie faciliteren waar nodig en te handelen vanuit de ja mits houding.			
	103.1.1 Proces voor participatie verbeteren door duidelijke kaders vast te leggen.		Verschilt per beleidsterrein. Bij fysieke projecten makkelijker te implementeren dan bij sociaal maatschappelijke.
	103.1.2 Memo Contactmomenten in de praktijk brengen.		Onduidelijk wat de status is.
104.1 Robuuste financiële positie behouden zowel incidenteel als structureel			

Doelen	Activiteiten	Voortgang 1de rapportage	Toelichting 1de rapportage
	104.1.1 Lange termijn visie opstellen financiële situatie.	✓	Met de nota "kaders risicomanagement en weerstandsvermogen per 1-1-2024" is opvolging gegeven aan de programmadoelen "robuuste financiële positie behouden zowel incidenteel als structureel" en "lange termijn visie opstellen financiële positie". In de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing in de meerjarenbegroting 2025 zullen we in het vervolg hier aandacht aan besteden. Besluitvorming was in raad van 27 februari 2024.
	104.1.2 Beheersbaar houden van de exploitatiekosten van de organisatie te benchmarken aan de huidige kosten van de centrumregeling.	✓	In de nu voorliggende 1e turap is een eerste aanzet gemaakt om de afwijkingen ten opzichte van de begroting gedegen te onderbouwen. In de 2e Turap 2024 zal dit verder aangescherpt worden. Door de opbouw- en ontvlechtingswerkzaamheden is het niet gelukt dit al te realiseren bij deze 1e turap.
	104.1.3 Meetbaar maken in samenwerking met financiën (dashboard)		In samenwerking met de raad en de auditcommissie moet bekeken worden hoe deze activiteit het beste uitgevoerd kan worden. Vanaf 2024 wordt wel gebruik gemaakt van het dashboard van de VNG.

Onderwerp beleidsdocumenten
Dienstverlening
Programmaplan Opbouw Dantumadiel 2024
Visie ‘Dantumadiel krijgt het voor elkaar’
Veilige woon en leefomgeving
Veiligheidsagenda Dantumadiel 2020 – 2023: Mei elkoar foar feiligens
Regionaal Beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland 2020 – 2023 (Politie)
Beleidsplan Veiligheid 2019 – 2022 (Veiligheidsregio Fryslân)
Samenwerkingsovereenkomst Veiligheidshuis Fryslân
Convenant Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC)
Beleidsregels artikel 13b Opiumwet (2019)
Krachtig en eigentijds bestuur
Raadsakkoord 2022-2026
Coalitieakkoord ‘Sosjaal en Tichtby’
Sociaal Economisch Masterplan en Agenda Netwerk Noordoost (ANNO)
Gezond financieel beleid voor de lange termijn
Financiële beleidsdocumenten (begroting, meerjarenraming, jaarrekening en perspectiefnota)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel veiligheid	Belangrijke partner bij het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving.
Vereniging van Friese Gemeenten	De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten, totaal 18.
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten.

Overzicht baten en lasten 2024 Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Wijziging 1e Turap 2024	Begroting na 1e Turap 2024
Baten	332	332	0	332
Lasten	-4.692	-5.284	672	-4.612
Saldo baten en lasten	**-4.359**	**-4.952**	**672**	**-4.280**
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	627	0	627
Geraamd resultaat	**-4.359**	**-4.325**	**672**	**-3.653**

Toelichting op de verschillen Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
101 Bestuur		
Geen verschillen	0	
102 Dienstverlening		
Geen verschillen	0	
103 Veiligheid		
Geen verschillen	0	
Totaal baten	**0**	
Lasten		
101 Bestuur		
Aframen stelpost ontvlechting. Kosten toegerekend per programma. Wijziging is budgetneutraal, zie Bijlage 2.	731	S
102 Dienstverlening		
Geen verschillen	0	
103 Veiligheid		
Piketvergoeding en Reiskosten Officier van Dienst. Kosten gefinancierd vanuit de stelpost ontvlechting (programma 1). Wijziging is budgetneutraal, zie Bijlage 2.	-57	S
Verschillen kleiner dan € 50.000	2	I
Totaal lasten	**672**	
Toevoegingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal toevoegingen aan reserves	**0**	
Onttrekkingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal onttrekkingen aan reserves	**0**	
Totaal saldo wijzigingen	**672**	

Programma 2: Mienskip

Waar gaat programma 2 'Mienskip' over?
Programmaportefeuillehouder: L.N. Agricola, R. Kempenaar, G. Wiersma **Inleiding:** Vitale en levendige dorpen vormen de basis voor verbinding en sociale samenhang in de gemeente. Het is daarom belangrijk initiatieven voor activiteiten en evenementen blijvend te ondersteunen. De gemeente Dantumadiel wil onderzoeken waar de kracht van de inwoners zit en waar inwoners ondersteuning nodig hebben als het gaat om het versterken van de sociale samenhang. Een toekomstbestendige omgeving wordt gevormd door het op peil houden van voorzieningen zoals scholen, winkels en huisartsen. Daarbij wil de gemeente oog hebben voor een inclusieve samenleving, waarin iedereen mee kan doen. Er is extra aandacht voor de jeugd. Hen wordt een goed toekomstperspectief geboden als het gaat om de toekomstbestendigheid van onze regio. Het is van belang om kansen te bieden aan de jeugd door goed onderwijs, sport, cultuur te blijven stimuleren.

Doelen	**Activiteiten**	**Voortgang1e rapportage**	**Toelichting 1e rapportage**
201.1 Sociale samenhang behouden en waar nodig en mogelijk versterken.	Onderzoeken waar de kracht van de onze inwoners zit en waar de uitdagingen (mogelijkheden) liggen om te benutten.		
	201.1.1 Ondersteunen en versterken van initiatieven uit de lokale samenleving.		Een nieuwe subsidieregeling voor Dorpsbudgetten is voorbereid.
	201.1.2 DOM's doorontwikkelen naar structurele werkwijze (dorpsbudgetten).		Stap 2 in ontwikkeling dorpsbudgetten
	201.1.3 Onderzoeken hoe we jongeren kunnen betrekken bij gemeentelijke beslissingen.		Via de griffie loopt een onderzoek. Naar aanleiding van deze uitkomsten wordt in beeld gebracht op welke manier jongeren betrokken kunnen worden in gemeentelijke beslissingen.
	201.1.4 Implementeren van het nieuwe welzijnsbeleid.		Overleggen met Bolwurk vinden per kwartaal plaats.
202.1 De maatschappelijke voorzieningen in de dorpskernen toekomstbestendig, betaalbaar en bereikbaar te maken en waar nodig te verbeteren.			
	202.1.1 Onze sportaccommodaties toekomstbestendig maken (o,a. vervangen in Feanwalden).		Voor verenigingen is de regeling voor verduurzaming maatschappelijk vastgoed nog actueel en daarvan wordt goed gebruik van gemaakt. Het gemeentelijke (sportief) vastgoed wordt volgens onderhoudsplanning verduurzaamd.

Doelen	Activiteiten	Voortgang1e rapportage	Toelichting 1e rapportage
	202.1.2 Verenigingen en dorpshuizen ondersteunen bij het toekomstbestendig maken van hun accommodaties.		Voor verenigingen is de regeling voor verduurzaming maatschappelijk vastgoed nog actueel en daarvan wordt goed gebruik van gemaakt.
	202.1.3 Meer ruimte bieden voor uitdagende speel- en sportvoorzieningen en bewegen in de openbare ruimte		Voor sport en bewegen openbare ruimte wordt momenteel beleid opgesteld
	202.1.4 Het IHP doorontwikkelen en uitvoering geven aan de planning.		Is in concept klaar. Wordt binnenkort besproken met het onderwijs.
	202.1.5 Actieve financiële inspanning voor financiering brede school in Feanwalden.		Is in begroting opgenomen.
	202.1.6 Volgens ANNO voorstel pilots met bloeizones in de dorpen ontwikkelen.		Eigen invulling aan geven. Betreft sturen op bewonersinitiatieven.
203.1 In 2025 is het aanbod van culturele activiteiten in Dantumadiel met 10% toegenomen t.o.v. 2022	Onderzoek naar het aanbod van culturele activiteiten om smartdoel te kunnen meten.		
	203.1.1 Aanjaagregeling Cultuur beter onder de aandacht van de inwoners brengen.		Regeling is geëvalueerd. Wordt aangepast.
	203.1.2 Culturele mogelijkheden, zowel actief als passief, voor jongeren vergroten en beter faciliteren (poppodium, festival, jeugdtheater)		Met project 'Tiid foar Aksje' is hiermee begonnen. Daarnaast is samen met de muziekschool en drie brassbands uit de gemeente een jeugdkorps samengesteld.
	203.1.3 Volwassenfonds sport en cultuur promoten (is nu een pilot, zo mogelijk permanent maken).		Inmiddels structureel. Budget nog een uitdaging.
	203.1.4 In het kader van preventie sport- en cultuuractiviteiten aanbieden aan jongeren (buurtsporcoaches en jongerenwerkers).		Uitvoeringsplan beweegteam en 'Tiid foar Aksje' loopt.
	203.1.5 It organisearjen fan in Fryske wike mei de Anno-gemeenten.		Is geweest. Datum 26 februari tot 1 maart 2024.
	203.1.6 It organisearjen fan in jierliks werkomkommende aktiviteit yn it basisûnderwiis oangeande it Frysk.		Is georganiseerd. Wordt in juli gehouden.

Doelen	Activiteiten	Voortgang1e rapportage	Toelichting 1e rapportage
203.2 Onze jongeren meer en structureler de kans bieden om hun talenten volledig te ontwikkelen			
	203.2.1 Faciliteren en stimuleren van projecten gericht op talentontwikkeling (zoals het project bouwen aan ambitie).		Dit wordt uitgevoerd door het Kennislab en loopt volgens planning.
	203.2.2 Uitvoering geven, evalueren en doorontwikkelen van het 'Project tiid foar aksje, waai mar mei' en project Maatschappelijke Diensttijd.		Wordt uitgevoerd. Dit jaar wordt er geëvalueerd.

Onderwerp beleidsdocumenten
Sociale verbondenheid
It is oan jo!
Notitie gebiedsgericht werken Noardeast-Fryslân en Dantumadiel 2019-2022
Voorzieningenniveau
Naar een regionale ontwikkelagenda voor onderwijsvoorzieningen in NO Friesland; Verkennend masterplan huisvesting DDFK
Naar een regionaal voorzieningenspreidingsmodel in Noordoost Fryslân 2010-2030 (jan. 2014)
Atlas van Noordoost Fryslân Eindrapport (sept. 2015)
Agenda voor onderwijsvoorzieningen in Noordoost Fryslân (2017)
Sport in Dantumadiel: nieuwe rollen nieuwe kansen (2016)
Talentontwikkeling (onderwijs, cultuur)
Kennislab
Integraal Huisvestingsplan onderwijs Dantumadiel

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Roobol	Verzorgt het openbaar onderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs

Overzicht baten en lasten 2024 Programma 2: Mienskip

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Wijziging 1e Turap 2024	Begroting na 1e Turap 2024
Baten	340	370	0	340
Lasten	-3.832	-4.064	0	-4.064
Saldo baten en lasten	**-3.493**	**-3.724**	**0**	**-3.724**
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	1.210	1.626	0	1.626
Geraamd resultaat	**-2.283**	**-2.098**	**0**	**-2.098**

Toelichting op de verschillen Programma 2: Mienskip

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
201 Voorzieningen		
Geen verschillen	0	
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid		
Geen verschillen	0	
203 Sport		
Geen verschillen	0	
204 Cultuur		
Geen verschillen	0	
Totaal baten	**0**	
Lasten		
201 Voorzieningen		
Geen verschillen	0	
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid		
Geen verschillen		
203 Sport		
Geen verschillen	0	
204 Cultuur		
Geen verschillen	0	
Totaal lasten	**0**	
Toevoegingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal toevoegingen aan reserves	**0**	
Onttrekkingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal onttrekkingen aan reserves	**0**	
Totaal saldo wijzigingen	**0**	

Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Waar gaat programma 3 'Soarch en Wolwêzen' over?

Programmaportefeuillehouder: G. Wiersma, K. Wielstra, R. Kempenaar

Inleiding:
De gemeente Dantumadiel vindt het van belang dat iedereen mee kan doen en dat alle inwoners in hun kracht kunnen staan. We willen dat mensen zelfredzaam en samen-redzaam zijn en zelf de regie over hun leven kunnen behouden. Inwoners hebben behoefte aan goede en doeltreffende zorg. De gemeente heeft een sleutelrol als het gaat om informatievoorziening gezinsondersteuning en opvoeding en wil hierin toegankelijk zijn. Met het benutten van sturingsinformatie, een efficiëntere inzet van middelen en innovatie in de bedrijfsvoering willen we de beperkte middelen zo inzetten dat deze maximaal ten goede komen aan inwoners die het nodig hebben om te kunnen participeren in de samenleving. De gemeente Dantumadiel zal extra inzetten op contractmanagement met als doel fraudebestrijding en zelfverrijking in de zorg tegen te gaan. De resultaten hiervan komen ten gunste van armoedebestrijding, begeleiding en sociale activering samen met onze stakeholders (bijvoorbeeld Dokwurk). Daarnaast wordt er extra ingezet op de gevolgen van onze economische situatie zoals energiearmoede, schulden en eenzaamheid.

Doelen	**Activiteiten**	**Voortgang 1e rapportage**	**Toelichting 1e rapportage**
301.1 Zelfredzaamheid vergroten van onze zorgbehoeftige inwoners.	Onderzoeken hoe we zelfredzaamheid gaan meten.		
	301.1.1 Ontwikkelen vrijwilligersvervoer		Evaluatie vindt plaats.
	301.1.2 Implementatie nieuw welzijnsbeleid (inclusief jongerenwerk) met doarpsomtinkers en doarpsmoetingsplakken.		Overleggen met Bolwurk vinden per kwartaal plaats.
	301.1.3 Jeugdhulp op scholen verder uitbreiden.		Er zijn vier scholen waarbij schoolmaatschappelijk werk op locatie aanwezig is. Er wordt dit jaar gekeken hoe dit verder ontwikkeld kan worden.
	301.1.4 Inzetten van het gezinsplan bij jeugdhulp		We betrekken het hele gezinssysteem en gaan kijken hoe de intake verbeterd kan worden.
	301.1.5 Meer bewustwording creëren laaggeletterdheid binnen onze organisatie.		Er wordt in de nieuwe organisatie een nieuwe reeks trainingen gegeven.
	301.1.6 Extra inzet op (digi)taalvaardigheid via bibliotheken.		Er lopen projecten met verschillende partijen en doelgroepen. Dit wordt nog verder uitgebreid.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 1e rapportage	Toelichting 1e rapportage
301.2 Aantoonbare verschuiving realiseren van duurdere zorgtrajecten naar goedkopere vormen van zorg.	Onderzoeken wat beïnvloedbare zorgkosten zijn door in gesprek te gaan met betrokken partijen zoals de gebiedsteams. Het doel is om 5% van die beïnvloedbare zorgkosten te reduceren, mede door meer aanbod in - en gebruik van algemene voorzieningen.		
	301.2.1 Fraude in WMO en Jeugd actiever bestrijden.		In de processen is er meer aandacht voor misbruik en oneigenlijk van zorggelden.
	301.2.2 Opvoedingsondersteuning toegankelijker en laagdrempeliger aanbieden		Opvoedingsondersteuning vindt plaats via de schoolmaatschappelijk werkers en ook via Het Bolwurk. Daarnaast is nog opvoedingsondersteuning ingekocht bij de GGD. Deze voorzieningen zijn allemaal laagdrempelig.
	301.2.3 Extra inzet op gezonde levensstijl voor volwassenen.		Ketenaanpak is opgestart vanuit GALA.
	301.2.4 Vrijetijdsbesteding aanbieden aan jongeren als preventie door middel van sport en cultuur (buurtsportcoaches en jongerenwerkers). + preventieakkoord.		Uitvoeringsplan Beweegteam en Tiid foar aksje loopt.
302.1 Streven naar een samenleving waarbij iedereen kan participeren ondanks hun financiële positie. Dit willen we bereiken door het vaststellen van het actieplan armoede- en schuldenbeleid waarin we concrete acties opnemen om dit doel te bereiken.			
	302.1.1 Uitvoeren van de acties in het actieplan armoede- en schuldenbeleid, waaronder project Energiearmoede ook een plaats heeft.		Projecten lopen volgens planning.

Onderwerp beleidsdocumenten
Langer leven in goede gezondheid
Gezondheidsbeleid 2014-2017
Meer maatschappelijke participatie
Kadernota ''samen leven, sterk voor elkaar'' (2013)
Algemeen deel uitvoeringsplan (2014)
Uitvoeringsplan Participatiewet (2014)
Uitvoeringsplan WMO (2014)
Fan Wearde, mantelzorgbeleid (2016)
''Het nieuwe jongerenwerken DDFK''
Beleid sociaal domein (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet) 2018(/2019)
Beleid terugvordering en verhaal, verificatiebeleid en handhavingsbeleid sociaal domein
Herijking Participatiebeleid
Visiedocument wonen en zorg
Visiedocument gebiedsteam (toegang)
Kadernota Welzijnsbeleid 2022 – 2025
Gunstiger opvoedklimaat
Uitvoeringsplan Jeugdwet (2014)
Lokaal actieplan Huiselijk geweld en kindermishandeling

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Dokwurk	Uitvoering Participatiewet.
Veiligheidsregio Fryslân onderdeel GGD Fryslân	Gezondheidsdienst van de Friese gemeenten ter bevordering van de gezondheidssituatie en leefstijl van inwoners.
Mobiliteitsburo Noordoost Fryslân	De gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland c.a., en Tytstjerksteradiel in de regio Noordoost Fryslân en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden.
Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018	De centrumgemeente is Leeuwarden. Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschap-pelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten.

Overzicht baten en lasten 2024 Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Wijziging 1e Turap 2024	Begroting na 1e Turap 2024
Baten	9.012	9.404	-791	8.613
Lasten	-32.130	-32.767	-217	-32.984
Saldo baten en lasten	**-23.118**	**-23.363**	**-1.008**	**-24.371**
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	158	403	0	403
Geraamd resultaat	**-22.960**	**-22.960**	**-1.008**	**-23.968**

Toelichting op de verschillen Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
301 Wmo (maatschappelijke participatie)		
Geen verschillen	0	
302 Toegang zorg en ondersteuning (w.o. Gebiedsteam)		
Geen verschillen	0	
303 Inkomensondersteuning		
Geen verschillen	0	
304 Participatie		
Algemene uitkering centraal ramen over alle programma's budgettair neutraal, zie Bijlage 1.	-791	S
305 Jeugdwet		
Geen verschillen	0	
306 Gezondheid		
Geen verschillen	0	
307 Welzijnswerk		
Geen verschillen	0	
308 Onderwijs (kinderopvang / vve)		
Geen verschillen	0	
Totaal baten	**-791**	
Lasten		
301 Wmo (maatschappelijke participatie)		
Indexatie WMO, via het toepassen van indexatie op de tarieven voor Jeugdhulp en WMO hanteren we reële tarieven voor 2024. Daarmee zorgen we voor financiële continuïteit, en ook zorgcontinuïteit en duidelijkheid.	-103	S
302 Toegang zorg en ondersteuning (w.o. Gebiedsteam)		
Geen verschillen	0	
303 Inkomensondersteuning		
Geen verschillen	0	
304 Participatie		
Algemene uitkering centraal ramen over alle programma's budgettair neutraal, zie Bijlage 1.	414	S
Inhuur medewerkers Dokwurk. Kosten gefinancierd vanuit de stelpost ontvlechting (programma 1). Wijziging is budgetneutraal, zie Bijlage 2.	-100	S
305 Jeugdwet		
Op basis van de jaarrekening 2023 is een structurele afwijking geconstateerd, die ook in de komende jaren zal doorwerken.	-318	S
Indexatie Jeugd, via het toepassen van indexatie op de tarieven voor Jeugdhulp en WMO hanteren we reële tarieven voor 2024. Daarmee zorgen we voor financiële continuïteit, en ook zorgcontinuïteit en duidelijkheid.	-110	S
306 Gezondheid		
Geen verschillen	0	

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
307 Welzijnswerk		
Geen verschillen	0	
308 Onderwijs (kinderopvang / vve)		
Geen verschillen	0	
Totaal lasten	**-271**	
Toevoegingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal toevoegingen aan reserves	**0**	
Onttrekkingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal onttrekkingen aan reserves	**0**	
Totaal saldo wijzigingen	**-1.008**	

Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Waar gaat programma 4 'Wurk, Bedriuw en Rekreaasje' over?

Programmaportefeuillehouder: , R. Kempenaar

Inleiding
De gemeente Dantumadiel wil bedrijvigheid blijven bevorderen en zorgen voor een gezond recreatie- en ondernemersklimaat. Door middel van de Versnellingsagenda en samenwerking met onze ondernemers streven we naar economische groei. Wij ondersteunen ondernemers daarbij actief bij het aanvragen van de beschikbare subsidies. We werken via diverse beleidsthema's aan een samenleving waarin maatschappelijke waardecreatie centraal staat. Zo willen we als gemeente bijdragen aan het stimuleren van een inclusieve arbeidsmarkt, waarin meer mensen duurzaam aan het arbeidsproces kunnen deelnemen. Daaraan werken we samen met regionale onderwijsinstellingen, buurgemeenten, provincie Fryslân, Dokwurk en werkgevers. Voor onze inwoners, maar ook voor mensen van buiten de gemeente, gaan we recreatieve voorzieningen zoals bijvoorbeeld Eeltsjemar verbeteren. In de positionering van Dantumadiel worden bestaande concepten zoals de Friese Wouden verder uitgebouwd met een lokale invulling.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 1e rapportage	Toelichting 1e rapportage
402.1 Vergroten van ondernemerstevredenheid	Meting laten uitvoeren door externe partij (0-meting en eindmeting).		
	402.1.1 Conform Convenant Bedrijventerreinen bedrijfskavels aanbieden.		Proces voor ontwikkeling neemt meer tijd dan verwacht.
	402.1.2 Betrekken ondernemers bij bereikbaarheid: onderzoek naar nieuwe westelijke Ontsluitingsweg Westereen.		Het onderzoek is nog niet gestart. Voorbereidingen zijn in gang gezet.
	402.1.3 Afronden detailhandelsvisie.		Visie moet nog aangescherpt worden n.a.v. opmerkingen raad.
	402.1.4 In 2025 onderzoek uitvoeren naar behoefte zondagsopenstelling		Onderzoek zal in 2025 plaatsvinden
403.1 De arbeidsparticipatie van kwetsbare groepen zoals praktijkgeschoolde arbeidskrachten, jongeren in een uitkeringssituatie, herintreders en ouderen groeit met 1,5% in de periode van 2023 - 2025.			
	403.1.1 Inzet van het Project meedoen via Dokwurk.		Het project Meedoen is voor het jaar 2024 verlengd.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 1e rapportage	Toelichting 1e rapportage
	403.1.2 Als gemeente meer regie houden door de inzet van een accounthouder op de activiteiten Kenniswerkplaats en Kennislab, om een sluitende keten te vormen voor arbeidsbemiddeling en toeleiding.		Accounthouder en Dokwurk hebben op verschillende niveaus zes-wekelijks contact.
	403.1.3 Stimuleren en mede organiseren van een traject van leven lang leren in samenwerking met Wurkstart.		Er wordt geïnventariseerd of dit in ANNO-verband wordt doorgezet.
	403.1.4 De positie van Dokwurk verstevigen door nog beter in te spelen op de lokale economie en huidige arbeidsmarkt.		Dokwurk is voortdurend in ontwikkeling en sluit aan op maatschappelijke en economische trends.
403.2 Betere samenwerking en aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt realiseren in het kader van de Versnellingsagenda Noordoost Friesland.			
	403.2.1 Doorontwikkeling van wurkstart (leven lang leren).		Er wordt geïnventariseerd of dit in ANNO-verband wordt doorgezet.
403.3 Koppeling maken tussen uitdagingen op de arbeidsmarkt en duurzaamheid.			
	403.3.1 Projecten stimuleren vanuit de gemeente die zich richten op duurzaamheid, innovatie en arbeidsmarkt.		Door middel van het opstellen van een economisch beleidsplan zorgen we er voor dat projecten op deze onderwerpen gestimuleerd worden, mede d.m.v. het ondernemersfonds.
404.1 Groei van de gastvrijheidssector (SMART maken aan de hand van de meting)	Meten en monitoren van verblijf en overnachtingen		
	404.1.1 Eeltsjemar toeristisch ontwikkelen.		Er liggen een aantal initiatieven, projectgroep nodig om dit verder te brengen. Prioriteit bij RO ligt momenteel bij woningbouwopgaven, waardoor dit project nog niet opgepakt kan worden.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 1e rapportage	Toelichting 1e rapportage
	404.1.2 Inzetten op branding en marketing.		In samenwerking met MerkFryslân en communicatie Dantumadiel loopt dit via sociale media.
	404.1.3 Opstellen van een ontwikkelkader.		Nog niet gestart, wegens capaciteitsgebrek.
	404.1.4 Onderzoek naar optimalisatie van fiets- en wandelnetwerk.		Zie programma 6.
	404.1.5 Stimuleren initiatieven van inwoners.		Gesprekken met initiatiefnemers (Noordelijke Woudroute en cultuurhistorische commissie Rinsumageast/Sybrandhûs) lopen.

Onderwerp beleidsdocumenten
Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven
Convenant bedrijventerreinen Noordoost Fryslân 2022-2035
ANNO pakt troch ANNO 3 2022-2025 samenwerkingsagenda regio Noordoost Fryslân
Verbeteren detailhandel en structuur
Inventarisatie detailhandel Noordoost Friesland
ANNO pakt troch ANNO 3 2022-2025 samenwerkingsagenda regio Noordoost Fryslân
Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid
Versnellingsagenda; Regiodeal Noordoost Fryslân
Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeenten om te recreëren en te verblijven
ANNO pakt troch ANNO 3 2022-2025 samenwerkingsagenda regio Noordoost Fryslân
Land waar je landt: eropuit in de regio Noordoost Fryslân 2020-2030
Toekomstplan 2020 De Marrekrite
Jaarplan 2018 Stichting Regiomarketing en Toerisme Noordoost Friesland

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Marrekrite	De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijke belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap.
IJswegencentrale Oostergo	Het organiseren van schaatstochten in de regio bij voldoende ijsdikte.

Overzicht baten en lasten 2024 Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Wijziging 1e Turap 2024	Begroting na 1e Turap 2024
Baten	47	47	0	47
Lasten	-676	-676	23	-653
Saldo baten en lasten	**-629**	**-629**	**23**	**-606**
Toevoegingen aan reserves	-221	-221	0	-221
Onttrekkingen aan reserves	446	446	0	446
Geraamd resultaat	**-404**	**-404**	**23**	**-381**

Toelichting op de verschillen Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
401 Economie en werkgelegenheid		
Geen verschillen	0	
403 Recreatie en toerisme		
Geen verschillen	0	
Totaal baten	**0**	
Lasten		
401 Economie en werkgelegenheid		
Geen verschillen	0	
403 Recreatie en toerisme		
Verschillen kleiner dan €50.000	23	I/S
Totaal lasten	**0**	
Toevoegingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal toevoegingen aan reserves	**0**	
Onttrekkingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal onttrekkingen aan reserves	**0**	
Totaal saldo wijzigingen	**23**	

Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Waar gaat programma 5 'Wenjen en Omjouwing' over?

Programmaportefeuillehouder: G. Wiersma

Inleiding
De gemeente Dantumadiel wil investeren in de toekomst. Het woningtekort en de hoge energieprijzen zijn de grootste uitdagingen op dit gebied. Duurzaam wonen en aanbod van woningen is in korte tijd van groot belang geworden. Dantumadiel wil daarom de regie pakken op het aanbieden van sociale huur- en sociale koopwoningen en daarmee de doorstroom bevorderen en zo veel mogelijk inspelen op de woonbehoefte van onze inwoners. Hierbij wil Dantumadiel creatief en flexibel zijn, en verder kijken dan de traditionele woonvormen. Denk aan actief grondbeleid, kangoeroewoningen en flexibel wonen. Daarnaast dienen procedures versneld te worden om beter te kunnen inspelen op de woonbehoefte van onze inwoners. De nieuwe omgevingswet biedt hier goede kansen en mogelijkheden voor.

Een belangrijke opgave voor de komende periode is om onze lokale samenleving duurzamer te maken. Veel bestaande woningen dienen verduurzaamd te worden. Dantumadiel wil onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om dit aan te pakken en samenwerken met de inwoners. Het opzetten van lokale energiecoöperaties wordt gestimuleerd en we helpen inwoners om hun eigen woning (beter) te isoleren en om energiebesparende middelen toe te passen. Tevens heeft de gemeente een biodivers, ecologisch en duurzaam groenbeleid en wil zij ook de inwoner stimuleren om hier aan bij te dragen. Dantumadiel wil inzetten op het bevorderen van een circulaire economie. Bedrijven worden gestimuleerd en ondersteund om samen te werken aan het omzetten van afvalstromen in grondstofstromen. Er wordt gestreefd naar een reductie van huishoudelijk afval. Er wordt gewerkt aan een 'Plan voor het dorp van de toekomst': een plan dat actief aandacht geeft aan de ambitie om op een innovatieve manier aan de slag te gaan het veranderende klimaat en de energietransitie.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 1e rapportage	Toelichting 1e rapportage
501.1 In de komende 4 jaar worden er 200 extra wooneenheden gerealiseerd vanuit sociaal oogpunt naast de bestaande productie, waarbij de gemeente de regierol behoudt.			
	501.1.1 100 woningen realiseren voor starters en lagere inkomens (onder de €250.000).		In de grote dorpen wordt gewerkt aan het ontwikkelen van projecten voor starterswoningen, locatie de Frosk in de Westereen en de ijsbaanlocatie in Feanwalden worden hierbij genoemd.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 1e rapportage	Toelichting 1e rapportage
	501.1.2 75 woningen realiseren voor senioren appartementen of woonhofjes.		Er zijn woningbouwprojecten van start gegaan met als (mogelijke) doelgroep senioren. Daarnaast zal de woningbouw voor ouderen in het loop van het jaar 2024 verder vorm gegeven worden aan de hand van de nog vast te stellen Woonzorg(welzijns)visie.
	501.1.3 Het vaststellen van beleid over pré mantelzorg-, kangoeroewoningen, flexibel wonen en tiny houses waardoor er ten minste 25 alternatieve woonvormen gerealiseerd kunnen worden.		Het beleid voor pré-mantelzorgwoningen en kangoeroewoningen wordt momenteel ontwikkeld. Voor Tiny Houses en bemeten wonen is een locatie studie in uitvoering.
502.1 De hoeveelheid huishoudelijk restafval naar maximaal 100kg per inwoner per jaar in 2025.			
	502.1.1 Inwoners en de mienskip worden betrokken en actief gestimuleerd om zo weinig mogelijk afval te produceren (afvalpreventie) door middel een campagne in de mienskip en op scholen in begin 2023.		Er zijn jaarlijks terugkerende activiteiten vwb afvalpreventie en scheiding. In 2024 was er o.a. al voor leerlingen van de bovenbouw een posterwedstrijd, de winnende poster is op een vuilniswagen gedrukt. Daarnaast hebben ze geknutseld met afval. Voor de onderbouw is er een poppenkastvoorstelling over afval geweest.
	502.1.2 Inwoners en de mienskip worden betrokken en actief gestimuleerd om hun afval zo goed mogelijk te scheiden door middel van middel een campagne in de mienskip en op scholen in begin 2023.		Er zijn jaarlijks terugkerende activiteiten vwb afvalpreventie en scheiding. Koos de vuilnisman (De Klyster) is in het voorjaar van 2024 langs basisscholen in de gemeente Dantumadiel geweest. Koos maakte op een positieve en creatieve manier kinderen en hun familie enthousiast om op school en thuis beter afval te scheiden, en vooral (zwerf)afval te voorkomen.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 1e rapportage	Toelichting 1e rapportage
	502.1.3 Samen met burger een plan ontwikkelen voor afvalpreventie en afvalscheiding.		In 2023 is men er niet aan toegekomen om aan deze doelstelling te werken. we gaan ons beraden of hier in 2024 mee wordt gestart gezien de beperkte capaciteit.
	502.1.4 De bron- en nascheiding van de huishoudelijk afvalinzameling en -verwerking wordt verder ontwikkeld zodat zo veel mogelijk huishoudelijk afval kan worden hergebruikt.		Er wordt continu gestreefd naar het verder optimaliseren van de bron- en nascheiding.
502.2 70% van de elektriciteit van de gehele gemeente wordt duurzaam opgewekt in 2030 en een besparing creëren van 1,5% procent energie per jaar.			
	502.2.1 In 2023 een plan 'Dorp van de toekomst' gericht op klimaatverandering en energietransitie, gereed te hebben om de ambitie te kunnen realiseren en hierbij de mienskip bij betrekken.		In 2024 wordt bekeken hoe dit gekoppeld kan worden bij het opstellen van de Dorpsbiografieën.
	502.2.2 Stimuleren van opzetten energie coöperaties.		In 2024 wordt gestart met een project "Groene Energie van de Boer". Hiermee stimuleren we dat energiecoöperaties kunnen worden opgericht door de boeren.
	502.2.3 Plan op te stellen in 2024 om het maatschappelijk vastgoed te verduurzamen.		Er is een seniorprojectleider verduurzaming vastgoed recent in dienst gekomen om dit plan op te stellen en de financiering die hiervoor nodig is in kaart te brengen en subsidies aan te vragen.
	502.2.4 Het realiseren van een gemeentelijk circulair ambachtscentrum waardoor het hergebruik van producten binnen de gemeente optimaal wordt gefaciliteerd. In samenwerking met: • Dokwurk; • Kringloopwinkels; • Milieustraten.		Dit jaar worden gesprekken met de kringloopwinkels van Dantumadiel en NEF hervat om te komen tot een circulair ambachtcentrum op de milieustraat aan de Koailoane (Omrin). Mogelijk is er dit jaar ook weer subsidie beschikbaar voor een gemeentelijk circulair ambachtcentrum. de mogelijkheden hiervoor worden uitgezocht.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 1e rapportage	Toelichting 1e rapportage
502.3 De energiearmoede wordt zodanig verminderd dat in 2030 alle inwoners blijvend in hun energiebehoefte kunnen voorzien op basis van een maatschappelijk verantwoord niveau van levensonderhoud.			
	502.3.1 Uitvoering geven aan het project Energiearmoede.		In mei/ juni komt de isolatiesubsidie online, er is 2.500 euro beschikbaar voor 535 woningen in particulier eigendom. In mei komt ook de witgoedwissel online, er is een voucher beschikbaar van 600 euro voor 117 huishoudens. Daarnaast rijdt de ljochtbus nog steeds rond in de gemeente om kleine energiebesparende maatregelen uit te voeren en er is een energiecoach beschikbaar.
503.1 De kwaliteit en aantrekkelijkheid van de woningvoorraad en woonomgeving verbeteren en te verduurzamen.	Onderzoek doen naar de bestaande kwaliteit van woningen en de mogelijkheden om de bestaande woningvoorraad te verbeteren.		
	503.1.1 Faciliteren in het verduurzamen van de bestaande woningen.		De aanvraag volkshuisvestingfonds is opnieuw niet gehonoreerd. Er wordt door inwoners veel gebruik gemaakt van duurzaamheidsleningen.
	503.1.2 Het maken van dorpsbiografieën.		Op dit moment (april 2024) worden gesprekken gevoerd met geschikte partijen in het kader van een marktverkenning. Naar verwachting kan in Q2/Q3 overgegaan worden tot het verlenen van de opdracht.
	503.1.3 Meer aandacht voor groen in (nieuwbouw) wijken en buitenfaciliteiten verbeteren met parken en tuinen.		Per initiatief wordt maatwerk toegepast. Hierbij wordt aandacht besteed aan afdoende toepassing van groen in de voorgenomen plannen.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 1e rapportage	Toelichting 1e rapportage
503.2 De doorlooptijd van planvoorbereiding voor ruimtelijke projecten met 40% versnellen.			
	503.2.1 Plan van aanpak opzetten en hier acties op ondernemen.		Op dit moment worden werkprocessen ingericht. Er is hierbij nadere aandacht voor mogelijke versnelling.

Onderwerp beleidsdocumenten
Wonen
Woonvisie 2021
Prestatieafspraken
KAW woningmarktmonitor
Duurzaamheid
RES
Transitievisie warmte
Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen
Structuurvisie Dantumadiel
Beeldkwaliteitsplannen
Welstandsnota
Bestemmingsplannen

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	De FUMO is de Friese vertaling van de landelijk in te stellen Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's). Doel is kwaliteitsverbetering en verhoging van de efficiency van de uitvoering van wettelijke milieutaken van gemeenten en provincies.
Welstandszorg Hûs en Hiem	Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadvisering als bedoeld in de Woningwet en advisering over toepassing van de Monumentenwet.

Overzicht baten en lasten 2024 Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Wijziging 1e Turap 2024	Begroting na 1e Turap 2024
Baten	3.382	3.403	0	3.403
Lasten	-4.282	-5.830	-34	-5.864
Saldo baten en lasten	**-900**	**-2.427**	**-34**	**-2.461**
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	1.527	0	1.527
Geraamd resultaat	**-900**	**-900**	**-34**	**-934**

Toelichting op de verschillen Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit		
Geen verschillen	0	
502 Wonen		
Geen verschillen	0	
503 Milieu		
Geen verschillen	0	
508 Afvalbeleid en Afval inzameling		
Geen verschillen	0	
Totaal baten	**0**	
Lasten		
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit		
Geen verschillen	0	
502 Wonen		
Geen verschillen	0	
503 Milieu		
Extra kosten FUMO. Kosten gefinancierd vanuit de stelpost ontvlechting (programma 1). Wijziging is budgetneutraal, zie Bijlage 2.	-87	S
Verschillen kleiner dan € 50.000	53	I/S
508 Afvalbeleid en Afval inzameling		
Geen verschillen	0	
Totaal lasten	**-34**	
Toevoegingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal toevoegingen aan reserves	**0**	
Onttrekkingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal onttrekkingen aan reserves	**0**	
Totaal saldo wijzigingen	**-34**	

Programma 6: Iepenbiere Romte

Waar gaat programma 6 'Iepenbiere Romte' over?

Programmaportefeuillehouder : K. Wielstra

Inleiding
De komende bestuursperiode zal er extra ingezet worden op de kwaliteit van de openbare ruimte. Goede bereikbaarheid met oog voor mindervalide weggebruikers en een kwaliteitsverbetering van het fietsennetwerk zijn hierbij belangrijke speerpunten. Gemeente Dantumadiel wil ook meer duidelijkheid en eenheid in de bebording en markeringen op de doorgaande wegen. Er dient een inhaalslag te worden gemaakt op het onderhoud van de openbare ruimte om de toegankelijkheid en de veilige bereikbaarheid te kunnen waarborgen. Het beheer van onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte zal worden geoptimaliseerd om de balans tussen kosten en risicosturing te verbeteren.

Daarnaast is behoud van onze natuur een groot goed. De kwaliteit van de natuur moet behouden worden en de biodiversiteit vergroot. Het groenbeleid is biodivers, ecologisch en duurzaam. Inwoner en bedrijven worden gestimuleerd om hier ook een bijdrage aan te leveren.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 2de rapportage	Toelichting 2de rapportage
602.1 Beheer van kapitaalgoederen Openbare Ruimte optimaliseren om de balans tussen kosten, bedrijfszekerheid en risicosturing te verbeteren.			
	602.1.1 Verkennend onderzoek voor de haalbaarheid van assetmanagement van kapitaalgoederen.		In Q3 wordt dit opgepakt.
603.1 Bevorderen van de biodiversiteit binnen de openbare ruimte.			
	603.1.1 Uitwerken van een paragraaf 'biodiversiteit' in de beleidsplannen Openbare Ruimte.		In verband met ambtelijke capaciteit is deze activiteit niet opgepakt in 2023. Inmiddels wordt dit intern opgepakt en doel is om in sept/okt '24 een concept biodiversiteitsplan te presenteren.
	603.1.2 Het realiseren en stimuleren van maatregelen zoals: delen intensief gazon extensief beheren, bloembollen aanplanten, geveltuinen aanleggen, extra inheemse bomen aanplanten, vogelbosjes aanleggen en inzaaien bloemenweides binnen de bebouwde kom.		In verband met ambtelijke capaciteit is deze activiteit niet opgepakt in 2023. Inmiddels wordt dit intern opgepakt en doel is om in sept/okt '24 een concept biodiversiteitsplan te presenteren.

Doelen	Activiteiten	Voortgang 2de rapportage	Toelichting 2de rapportage
604.1 Het creëren van veilige en duurzame bereikbaarheid voor alle relevante mobiliteitsvormen.			
	604.1.1 Opstellen mobiliteitsplan (GMP) in 2023 en een uitvoeringsprogramma Verkeer en Mobiliteit..	✓	Het ontwerp Mobiliteitsplan is inspraakrijp verklaar en komt op korte termijn terinzage.
	604.1.2 Inhaalslag realiseren op het onderhoud van openbare ruimte om de toegankelijkheid en veiligheid te verbeteren.		Een aantal activiteiten zijn uitgevoerd.
	604.1.3 Realiseren van een hoofdfietsroute Damwâld – Feanwâlden met aansluiting op de Koarndyk.		Voorbereidingen zijn opgestart, uitvoering zal uiterlijk 1 april 2025 starten. Provincie en Rijk hebben subsidie toegekend. Aansluiting Koarndyk wordt in eerste instantie niet meegenomen.
	604.1.4 Samen met de Provincie Fryslân zorgdragen voor een plan voor veilige en doeltreffende herinrichting van de N361 Lauwersseewei waarbij zo veel mogelijk koppelkansen worden benut.		Het benutten van koppelkansen is tot op heden niet gelukt. In mei vindt hierover bestuurlijk overleg plaats.
604.2 De fysieke toegankelijkheid van winkelkernen voor mensen met een beperking één inrichtingsniveau omhoog te brengen**.**			
	604.2.1 Startnotitie ontwikkelen met als doel het ‘keurmerk toegankelijkheid’ op minimaal het niveau ‘brons’ te behalen.		Uitvoering begin 2025.
604.3 Infrastructuur voor recreatie en toerisme opwaarderen.			

Doelen	Activiteiten	Voortgang 2de rapportage	Toelichting 2de rapportage
	604.3.1 Verbreden van fietspaden en omvormen naar beton of asfalt en netwerken op elkaar aansluiten.		Het omvormen naar beton en het verbreden van fietspaden is een doorlopend proces, op het moment dat een fietspad aan onderhoud toe is gaan we kijken of deze kan worden verbreed en/of in beton kan worden uitgevoerd. Binnenkort zullen op 3 locaties fietspaden worden verbreed en uitgevoerd worden in beton.
	604.3.2 Koppelkansen verzilveren die bijdragen aan de haalbaarheid van realisatie vaarroute Âldtsjerk – Rinsumageast - Dokkum		Dit is een doorlopend proces waar dorpsbelangen Rinsumageast en stichting Noordelijke Woudroute actief mee bezig zijn. Op de jaarvergadering van dorpsbelangen Rinsumageast is er een presentatie gehouden door een werkgroep van dorpsbelangen over de voortgang en het proces. De gemeente neemt dit ambtelijk en bestuurlijk mee in alle relevante overleggen.

Onderwerp beleidsdocumenten
Riolering
Gemeentelijk rioleringsplan (12-2021)
Meetplan riolering (in ontwikkeling)
Onderhoudskwaliteit openbare ruimte
Beheer- en beleidsplannen wegen, kunstwerken, water, groen, openbare verlichting en riool.
Handboek Inrichting Openbare Ruimte Dantumadiel
Duurzame inrichting openbare ruimte
Biodiversiteitsbeleid (in ontwikkeling)
Verkeer/mobiliteit
Mobiliteitsvisie “Ferbining” (ANNO) (2020)
Manifest verkeersveiligheid (2015)
Verkeersstructuurplan Dantumadiel (2012)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
GR Dokwurk	Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.
Coöperatie Openbare Verliching & Energie Fryslân UA	Het inkopen van energie en het beheer en onderhoud van openbare verlichting en elektrische oplaadinfrastructuur.

Overzicht baten en lasten 2024 Programma 6: Iepenbiere Romte

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Wijziging 1e Turap 2024	Begroting na 1e Turap 2024
Baten	2.229	2.287	23	2.309
Lasten	-7.640	-8.271	-324	-8.595
Saldo baten en lasten	**-5.411**	**-5.985**	**-301**	**-6.286**
Toevoegingen aan reserves	-176	-176	0	-176
Onttrekkingen aan reserves	406	773	0	773
Geraamd resultaat	**-5.180**	**-5.387**	**-301**	**-5.688**

Toelichting op de verschillen Programma 6: Iepenbiere Romte

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
504 Verkeer en vervoer / Mobiliteit		
Geen verschillen	0	
601 Beheer openbare ruimte		
Geen verschillen	0	
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen		
Verschillen kleiner dan € 50.000	23	I
604 Beheer en onderhoud begraafplaatsen		
Geen verschillen	0	
Totaal baten	**23**	
Lasten		
504 Verkeer en vervoer / Mobiliteit		
Geen verschillen	0	
601 Beheer openbare ruimte		
Voor de onkruidbestrijding worden structureel niet meer 2 maar 3 onderhoudsronden gedaan om het kwaliteitsniveau te verbeteren. Hierdoor worden er meer kosten gemaakt.	-81	S
Er worden meer kosten gemaakt op bermmaaien. Dit tekort is een gevolg van een prijsstijging van de brandstofkosten en personeelskosten.	-74	S
Kapitaallasten aanschaf nieuw materieel. Kosten gefinancierd vanuit de stelpost ontvlechting (programma 1). Wijziging is budgetneutraal, zie Bijlage 2.	-34	S
Verschillen kleiner dan € 50.000	-68	S
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen		
Onderhoud sportvelden (robotmaaiers). Kosten gefinancierd vanuit de stelpost ontvlechting (programma 1). Wijziging is budgetneutraal, zie Bijlage 2.	-32	S
Kapitaallasten aanschaf nieuw materieel. Kosten gefinancierd vanuit de stelpost ontvlechting (programma 1). Wijziging is budgetneutraal, zie Bijlage 2.	-12	S
Verschillen kleiner dan €50.000	-23	I

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
604 Beheer en onderhoud begraafplaatsen		
Geen verschillen	0	
Totaal lasten	**-324**	
Toevoegingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal toevoegingen aan reserves	**0**	
Onttrekkingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal onttrekkingen aan reserves	**0**	
Totaal saldo wijzigingen	**-301**	

Algemiene dekkingsmiddels

Waar gaat 'Algemiene dekkingsmiddels over?

Algemiene dekkingsmiddels
Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de algemene dekkingsmiddelen in de gemeentelijke begroting apart zichtbaar gemaakt.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- Lokale heffingen
  Dit zijn opbrengsten uit de gemeentelijke belastingen en heffingen en de daarmee samenhangende uitvoeringskosten voor de WOZ, de heffing en de invordering.

- Algemene uitkeringen
  Dit zijn de van het Rijk ontvangen middelen om de gemeentelijke taken uit te voeren. Een deel van dit geld komt uit het Gemeentefonds en wordt uitgekeerd in de vorm van algemene uitkeringen, dit is inclusie de decentralisatie-uitkering "sociaal domein".

- Dividend
  Dit zijn de opbrengsten (dividend) uit de deelnemingen in de BNG.

- Overige algemene dekkingsmiddelen
  Dit zijn de overige algemene dekkingsmiddelen waaronder het taakveld treasury en de overige baten en lasten (stelposten).

Mutaties in de reserves
Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de mutaties in de algemene- en bestemmingsreserves apart zichtbaar gemaakt in de begroting.
De mutaties in de reserves die een relatie hebben met een specifiek programma zijn opgenomen onder het desbetreffende programma zodat per programma een resultaat voor en na bestemming zichtbaar is.

Onder algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien vinden rentetoevoegingen plaats aan de algemene reserve en de reserve bouwgrondexploitatie.

Overzicht baten en lasten 2024 Algemiene dekkingsmiddels

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Wijziging 1e Turap 2024	Begroting na 1e Turap 2024
Baten	50.741	51.282	235	51.518
Lasten	-593	-1.905	-354	-2.258
Saldo baten en lasten	**50.148**	**49.378**	**-119**	**49.259**
Toevoegingen aan reserves	-165	-343	0	-343
Onttrekkingen aan reserves	2.347	2.713	0	2.713
Geraamd resultaat	**52.330**	**51.747**	**-119**	**51.629**

Toelichting op de verschillen Algemiene dekkingsmiddels

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
090 Lokale heffingen		
Geen verschillen	0	
091 Algemene uitkering		
Decembercirculaire maatstaf lage inkomens	-223	I
Algemene uitkering centraal ramen over alle programma's geen effect op resultaat, zie Bijlage 1.	487	S
092 Dividend		
Geen verschillen	0	
093 Overige algemene dekkingsmiddelen		
Hogere renteopbrengsten schatkistbankieren	81	I
Algemene uitkering centraal ramen over alle programma's geen effect op resultaat, zie Bijlage 1.	-110	S
Totaal baten	**235**	
Lasten		
090 Lokale heffingen		
Geen verschillen	0	
091 Algemene uitkering		
Geen verschillen	0	
092 Dividend		
Geen verschillen	0	
093 Overige algemene dekkingsmiddelen		
SCC Leeuwarden. Kosten gefinancierd vanuit de stelpost ontvlechting (programma 1). Wijziging is budgetneutraal, zie Bijlage 2.	-200	S
Kapitaallasten aanschaf nieuw materieel. Kosten gefinancierd vanuit de stelpost ontvlechting (programma 1). Wijziging is budgetneutraal, zie Bijlage 2.	-93	S
Onderhoud Software. Kosten gefinancierd vanuit de stelpost ontvlechting (programma 1). Wijziging is budgetneutraal, zie Bijlage 2.	-75	S
Training medewerkers Klinkende taal. Kosten gefinancierd vanuit de stelpost ontvlechting (programma 1). Wijziging is budgetneutraal, zie Bijlage 2.	-21	S
Verschillen kleiner dan € 50.000	35	I/S
Totaal lasten		
Toevoegingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal toevoegingen aan reserves	**0**	
Onttrekkingen aan reserves		
Geen verschillen	0	
Totaal onttrekkingen aan reserves	**0**	
Totaal saldo wijzigingen	**-119**	

Overhead

Waar gaat Overhead over?
Overhead In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel I, tweede lid onder l de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van Vensters voor Bedrijfsvoering gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt. Overhead bestaat in elk geval uit: 1. leidinggevenden primair proces (hiërarchisch). 2. financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie. 3. P&O / HRM. 4. inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement). 5. interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC). 6. juridische zaken. 7. bestuurszaken en bestuursondersteuning. 8. informatievoorziening en automatisering (ICT). 9. facilitaire zaken en Huisvesting. 10. documentaire Informatie Voorziening (DIV). 11. managementondersteuning primair proces.

Overzicht baten en lasten 2024 Overhead

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Wijziging 1e Turap 2024	Begroting na 1e Turap 2024
Baten	289	289	0	289
Lasten	-12.676	-12.615	-40	-12.655
Saldo baten en lasten	**-12.387**	**-12.326**	**-40**	**-12.366**

Toelichting op de verschillen Overhead

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
094 Overhead		
Geen verschillen	0	
Totaal baten	**0**	
Lasten		
094 Overhead		
Gemeentelijke website. Kosten gefinancierd vanuit de stelpost ontvlechting (programma 1). Wijziging is budgetneutraal, zie Bijlage 2.	-20	S
Verschillen kleiner dan € 50.000	-20	I
Totaal lasten	**-40**	
Totaal saldo wijzigingen	**-40**	

Heffing VPB

Waar gaat Heffing VPB over?
Heffing VPB Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Dantumadiel geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Er is ofwel sprake van het aanbieden van een “collectief goed” (geen deelname economische verkeer), “normaal vermogensbeheer” of van “structureel verlieslatende activiteiten”. De gemeente doet alleen aangifte voor haar belaste activiteiten in het kader van de verkoop afvalstromen en het grondbedrijf. Het aan deze activiteiten toe te rekenen vermogen wordt gewaardeerd op de fiscale openingsbalans. Het te betalen bedrag aan VPB op het resultaat behaald met de grondexploitaties is op korte termijn beperkt, tenzij een enorm herstel in de vastgoedmarkt optreedt. Daarom is ervoor gekozen het te betalen bedrag aan VPB als PM-post te oormerken en alleen de externe kosten die gemoeid zijn met het verplichte aangifteproces te begroten.

Overzicht baten en lasten 2024 Heffing VPB

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Wijziging 1e Turap 2024	Begroting na 1e Turap 2024
Baten	0	0	0	0
Lasten	-12	-12	0	-12
Saldo baten en lasten	**-12**	**-12**	**0**	**-12**

Toelichting op de verschillen Heffing VPB

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
095 Heffing VPB		
Geen verschillen	0	
Totaal baten	**0**	
Lasten		
095 Heffing VPB		
Geen verschillen	0	
Totaal lasten	**0**	
Totaal saldo wijzigingen	**0**	

Onvoorzien

Waar gaat Onvoorzien over?
Onvoorzien Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de gereserveerde middelen voor structureel onvoorzien apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

Overzicht baten en lasten 2024 Onvoorzien

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Wijziging 1e Turap 2024	Begroting na 1e Turap 2024
Baten	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0
Saldo baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting op de verschillen Onvoorzien

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
096 Onvoorzien		
Geen verschillen	0	
Totaal baten	**0**	
Lasten		
096 Onvoorzien		
Geen verschillen	0	
Totaal lasten	**0**	
Totaal saldo wijzigingen	**0**	

Effecten begroting 2024

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Wijziging 1e Turap 2024	Begroting na 1e Turap 2024
Baten				
01 Ynwenner en Bestjoer	332	332	0	332
02 Mienskip	340	340	0	340
03 Soarch en Wolwêzen	9.012	9.404	-791	8.613
04 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	47	47	0	47
05 Wenjen en Omjouwing	3.382	3.403	0	3.403
06 Iepenbiere Romte	2.229	2.287	23	2.309
90 Algemiene dekkingsmiddels	50.741	81.282	235	51.518
91 Overhead	289	289	0	289
92 Heffing VPB	0	0	0	0
93 Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal baten	**66.373**	**67.385**	**-533**	**66.851**
Lasten				
01 Ynwenner en Bestjoer	-4.692	-5.284	672	-4.612
02 Mienskip	-3.832	-4.064	0	-4.064
03 Soarch en Wolwêzen	-32.130	-32.767	-217	-32.984
04 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-676	-676	23	-653
05 Wenjen en Omjouwing	-4.282	-5.830	-34	-5.864
06 Iepenbiere Romte	-7.640	-8.271	-324	-8.595
90 Algemiene dekkingsmiddels	-593	-1.905	-354	-2.258
91 Overhead	-12.676	-12.615	-40	-12.655
92 Heffing VPB	-12	-12	0	-12
93 Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal lasten	**-66.533**	**-71.424**	**-274**	**-71.698**
Saldo baten en lasten	**-160**	**-4.039**	**-807**	**-4.846**

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Wijziging 1e Turap 2024	Begroting na 1e Turap 2024
Baten en lasten				
Baten	-66.373	67.385	-533	66.851
Lasten	-66.533	-71.424	-274	-71.698
Saldo baten en lasten	**-160**	**-4.039**	**-807**	**-4.846**
Toevoegingen & onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen aan reserves	4.567	8.115	0	8.115
Onttrekkingen aan reserves	-563	-741	0	-741
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**4.004**	**7.374**	**0**	**7.374**
Resultaat	**3.845**	**3.335**	**-807**	**2.528**

Investeringskredieten

In het kader van de 1e tussentijdse rapportage is de voortgang van de investeringskredieten beoordeeld. Hieruit is naar voren gekomen dat onderstaande kredieten bijgesteld c.q. benodigd zijn. De raad wordt voorgesteld onderstaande kredieten beschikbaar te stellen voor een totaalbedrag van € 1.564.000. De totale kapitaallast van deze investeringen is € 181.000, daarvan wordt € 139.000 gedekt vanuit de stelpost ontvlechting (zie bijlage 2). De investeringen waarvan de kapitaallast wordt gedekt vanuit de stelpost ontvlechting zijn in onderstaande overzicht gemarkeerde met een asterisk (*).

Bedragen in €	Wijziging 1e Turap 2024	Nieuw (N) / Bijstelling (B)
Vervangen Opel Combo CNG (VD-498-T)	5.000	B
Vervangen Renault Kangoo ZE (VF-350-D)	5.000	B
Vervangen Opel Combo CNG (VD-499-T)	5.000	B
Vervangen Iveco 29L13D (VF-815-D)	500	B
Vervangen Fiat Doblo Cargo (9-VSF-53)	5.000	B
Vervangen Iveco 40 C 13 (37-BBV-7)	7.000	B
Vervangen Iveco 40 C 13 (47-BBX-2)	10.000	B
Vervangen Iveco 65 C15 met kraan (BX-GL-24)	42.000	B
Vervangen Iveco Daily 65 C15 met kraan (BX-GS-87)	-25.000	B
Vervangen Iveco Daily 40 C 10 met kraan BX-DT-10)	10.000	B
Vervangen Scania vrachtwagen (48-BFK-4)	300.000	N
Brandmeldinstallatie gemeentehuis	12.500	N
Inbraakalarmering gemeentehuis	30.500	N
Toegangs(controle)systeem	25.500	N
Investeringskrediet geluidsinstallaties raadszaal	63.000	N
Tractor met aanbouwdelen *	145.500	N
Kieper *	12.000	N
Veegmachine sportvelden *	17.000	N
Snipperaar met draaikrans *	30.000	N
Beregeningsinstallatie *	23.000	N
Werktuigdrager met aanbouwdelen *	187.500	N
Aanbouwarm + snoeibak inclusief afzuiging *	27.500	N
Klepelmaaier met zuigmodus *	20.000	N
Minikraan *	32.500	N
Aanhanger voor kraan *	9.500	N
Onkruidborstel *	12.000	N
Accu gereedschap *	15.000	N
Container aanhanger *	22.000	N
Platte witte containerbak met kleppen *	20.000	N
Voor op aanhanger hoge bak *	23.000	N
GPS-apparaat voor uitzetten en inmeten *	12.000	N
Bedrijfswagen riolen en gemalen onderhoud met kraan *	70.000	N
Camera *	15.000	N
Kleine combiwagen (hoge druk/vacuüm) *	176.500	N
3x Kleine auto *	51.000	N
2x Pick-up met laadbak *	60.000	N
2x Elektrische bestelwagens *	50.000	N
Divers materieel kleiner dan € 5.000 *	37.000	N
Totaal saldo wijzigingen	**1.564.000**	

Bijlage 1: Raming algemene uitkering

De algemene uitkering presenteren we voortaan volledig in het overzicht algemene dekkingsmiddelen. Dit is een verplichting volgens het Besluit Begroten en Verantwoording Provincies en Gemeenten. Als gevolg hiervan is begrotingswijziging doorgevoerd en deze heeft tot financiële effecten geleid in programma 3 en algemene dekkingsmiddelen. Per saldo is het resultaat van deze mutatie over alle programma's nihil.

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
01 Ynwenner en Bestjoer		
02 Mienskip		
03 Soarch en Wolwêzen		
304 Participatie	-791	S
04 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje		
05 Wenjen en Omjouwing		
06 Iepenbiere Romte		
90 Algemiene dekkingsmiddels		
091 Algemene uitkering	487	S
093 Overige algemene dekkingsmiddelen	-110	S
91 Overhead		
92 VPB		
Totaal baten	**-414**	
Lasten		
01 Ynwenner en Bestjoer		
02 Mienskip		
03 Soarch en Wolwêzen		
304 Participatie	414	S
04 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje		
05 Wenjen en Omjouwing		
06 Iepenbiere Romte		
90 Algemiene dekkingsmiddels		
91 Overhead		
92 VPB		
Totaal lasten	**414**	
Totaal saldo wijzigingen	**0**	

Bijlage 2: Stelpost ontvlechting

In de begroting 2024 staat op programma 1 een stelpost voor de (structurele) financiële gevolgen van de ontvlechting. Deze stelpost is voor het eerst genomen in de begroting 2023. Hierin is op basis van het onderzoeksrapport van Lysias een structurele post van € 944.000 opgenomen. In de begroting 2024 is hiervan € 119.000 concreet toegewezen (met name aan de personele formatie). Voor de eerste Turap 2024 is een nadere analyse gemaakt van de werkelijke (verwachte) kosten en de budgetten. Hierbij is voor een aantal posten geconcludeerd dat als gevolg van de ontvlechting een hoger budget noodzakelijk is. Deze worden in onderstaand overzicht vanuit de stelpost naar het juiste budget geboekt. Na onderstaande wijziging resteert nog een stelpost van € 94.000 op programma 1. In de tweede Turap 2024 zal worden beoordeeld in hoeverre deze nog noodzakelijk is.

Bedragen x € 1.000	Wijziging 1e Turap 2024	Incidenteel (I) Structureel (S)
Lasten		
01 Ynwenner en Bestjoer		
Aframen stelpost ontvlechting	731	S
Reiskosten Officier van Dienst	-7	S
Piketvergoeding Officier van Dienst	-50	S
02 Mienskip		
Geen verschillen	0	
03 Soarch en Wolwêzen		
Inhuur medewerkers Dokwurk	-100	S
04 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje		
Geen verschillen	0	
05 Wenjen en Omjouwing		
FUMO extra taken	-87	S
06 Iepenbiere Romte		
Kapitaallasten aanschaf nieuw materieel	-46	S
Onderhoud sportvelden (robotmaaiers)	-32	S
90 Algemiene dekkingsmiddels		
SCC Leeuwarden	-200	S
Kapitaallasten aanschaf nieuw materieel	-93	S
Onderhoud Software	-75	S
Training medewerkers Klinkende taal	-21	S
91 Overhead		
Gemeentelijke website	-20	S
92 VPB		
Geen verschillen	0	
Totaal lasten	**0**	
Totaal saldo wijzigingen	**0**	

Budget Officier van Dienst (bevolkingszorg)
Bij (grote) calamiteiten heeft iedere hulpverleningsdienst zijn eigen taken, verantwoordelijkheden en processen. De taken van de gemeente vallen samen te vatten onder de term bevolkingszorg, waaronder het geven van voorlichting aan de bevolking, het voorzien in opvang en verzorging, het verzorgen van nazorg, het registreren van slachtoffers en het registreren van schadegevallen. Door de ontvlechting dient Dantumadiel een eigen (nieuw) team bevolkingszorg in te richten en te trainen. Hierdoor is een hoger budget nodig voor piketdiensten en een piketauto.

Inhuur Dokwurk
In 2024 is de ontvlechting van het contract met Dokwurk afgerond. Hiermee is er nu een actueel inzicht in de inzet van Dokwurk specifiek voor Dantumadiel. Op basis hiervan zijn de verwachte kosten geactualiseerd.

FUMO extra taken
Voor 2024 hebben wij alle bedrijven en de BOA Domein II taken via een incidentele opdracht bij de FUMO ondergebracht. Bij de opbouw van de nieuwe organisatie van onze gemeente is hiermee rekening gehouden doordat er geen toezichthouder(s) milieu en beoordelaar meldingen voor onze organisatie zijn. In verband met de kwaliteitscriteria VTH zouden wij 2 personen in dienst moeten hebben om de werkzaamheden milieu te doen. Door dit bij de FUMO te beleggen kunnen we volstaan met de afname van uren. Voor 2025 zijn de extra af te nemen uren ook in de begroting van de FUMO opgenomen. Op basis van de begroting 2025 wordt een bedrag van € 87.000 structureel toegevoegd aan het budget voor de FUMO.

Kapitaallasten aanschaf nieuw materieel
Een praktische gevolg van de ontvlechting van de gemeenten Dantumadiel en Noardeast-Fryslân is dat er gereedschap en materieel verdeeld moest worden vóór 1 januari 2024. Inmiddels heeft deze materieelverdeling plaatsgevonden en is er zicht gekomen op welk gereedschap en materieel achter blijft in Dantumadiel. Het cluster Openbare Werken van de gemeente heeft als visie om zoveel mogelijk beheer en onderhoud in eigen beheer uit te voeren. Om werkzaamheden met eigen personeel uit te kunnen voeren en om de kwaliteit van het beheer en onderhoud op peil te kunnen houden, is het noodzakelijk om nieuwe machines, werktuigen en gereedschappen aan te schaffen.

Kosten informatievoorziening en software
De nieuwe organisatie vereist een eigen omgeving voor informatievoorziening inclusief werkplekken en software. In april heeft een meting plaats gevonden van het aantal werkplekken en de benodigde apparatuur. Tevens zijn de meeste systemen (software) inmiddels ontvlochten en daarmee is er beter zicht op deze kosten.